

INFORMATIENOTA VOOR DE RAAD

Nummer: 25.227

Portefeuillehouder: A.E.H. Baltus en D.A. Grimbergen
Portefeuille: Openbare Orde en Veiligheid Economische zaken
Programma:
Taakveld: 1.2 Openbare orde en veiligheid

Datum: 23 mei 2025

Onderwerp: Besluitvorming kabinet betreft het Ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD)

DE RAAD NEEMT KENNIS VAN:

1. het besluit van het Kabinet op 23 mei 2025 over het Ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD)
2. Het besluit dat Lelystad Airport is aangewezen als voorkeursalternatief voor de volledige behoefte van toename gebruik jachtvliegtuigcapaciteit
3. Het besluit dat een nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven (springterrein) niet is opgenomen in het voorkeurspakket
4. Het standpunt van het college ten aanzien van de genomen besluiten.
5. Het verloop van het proces van Defensie voor het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

INLEIDING

Een van de grondwettelijke taken van Defensie is het beschermen van het eigen grondgebied en dat van bondgenoten. In de huidige, veranderende internationale veiligheidssituatie met toenemende dreiging, minder zekerheid op bijstand vanuit de NAVO, maar wel met een blijvende plicht vanuit het NAVO-verdrag, zoekt Defensie daarom naar ruimte binnen Nederland om de grondwettelijke taken goed uit te kunnen blijven voeren. Het gaat hierbij niet alleen om fysieke ruimte zoals kazernes en oefengebieden, maar ook om (milieu)ruimte op bestaande Defensielocaties. Het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) maakt deze nieuwe ruimtevraag voor Nederland inzichtelijk. Het NPRD bevat planvorming op verschillende schaalniveaus: nationaal, regionaal en lokaal.

Het NPRD is op zoek naar locaties voor meerdere activiteiten. In heel Nederland zijn zoekgebieden aangewezen voor verschillende activiteiten van defensie, zoals bijvoorbeeld versterken en concentreren van ondersteunende eenheden (kazerne), ruimte voor munitieopslag, nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven en toename gebruik jachtvliegtuigcapaciteit. Ook in Flevoland zijn diverse zoekgebieden aangemerkt. Voor de volgende activiteiten worden (ook) locaties in de gemeente Lelystad onderzocht:

1. Nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven (locatie ten oosten van Vogelweg), gemeente Lelystad (zie onderstaande tekening)
2. Toename gebruik jachtvliegtuigcapaciteit (Stationering F-35 jachtvliegtuigen Lelystad Airport)

1. Nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven

Het ministerie van Defensie geeft de volgende informatie over de behoefte van een nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven. De locatie bij Reek is te klein in omvang en capaciteit. Het is nodig dit terrein uit te breiden of er is een nieuw extra terrein nodig in de buurt van de genie-eenheden in de regio Arnhem-Apeldoorn-Zwolle of in de regio Marnehuizen waarbij een mogelijke locatie valt in landbouwtransitiegebied.

2. Toename gebruik Jachtvliegtuigcapaciteit

Het ministerie van Defensie geeft aan dat jachtvliegtuigen nu en in de toekomst meer ruimte nodig hebben. Onderzocht wordt een derde en eventueel een vierde luchthaven voor het uitbreiden van het aantal vluchten in Eindhoven, Gilze-Rijen, Woensdrecht en/of De Peel. Ter vergelijking wordt uitbreiding van het aantal vluchten op de twee bestaande vliegbases eraan gezet. En er wordt gekeken naar samenwerking met civiele luchthavens.

Notitie Reikwijdte en Detailniveau en eerste resultaten Plan-MER

Op 15 december 2023 publiceerde Defensie de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Iedereen kon een zienswijze indienen. De Gemeente Lelystad heeft haar zienswijze ingediend op 12 februari 2024.

In Q4 2024 heeft de regering op basis van de eerste onderzoeksresultaten van de Plan-MER een eerste selectie gemaakt. Uit deze selectie is duidelijk geworden welke locaties verder worden onderzocht en welke op dit moment niet meer. De locatie in Lelystad voor een 'nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven' is toen aangemerkt als verder te onderzoeken locatie-alternatief. Voor de 'toename gebruik jachtvliegtuigcapaciteit' is Lelystad Airport aangemerkt als kansrijk voor zowel de hele als de halve behoefte. In de informatienota's van 12 november 2024 en 12 december 2024 hebben we u hierover geïnformeerd.

Voor de 'kansrijke alternatieven' is in de plan MER nader onderzoek verricht. Onder andere op basis van deze aanvullende perspectieven en analyses is er op 23 mei 2025 door het kabinet een besluit genomen over de voorkeurslocaties.

KERNBOODSCHAP

1. het besluit van het Kabinet op 23 mei 2025 over het Ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD)

Defensie heeft de Plan-milieueffectenrapportage (Plan-MER) afgerond. Hierin staan de onderzoeksresultaten van de verschillende ruimtebehoeften van Defensie. Deze zijn meegenomen in het Ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD), waarin de voorkeurslocaties van de verschillende ruimtebehoeften zijn aangegeven en op basis waarvan de keuze voor die locaties is gemaakt. Op 23 mei 2025 is het kabinet akkoord gegaan met dit document.

In de periode van 28 mei tot 9 juli 2025 heeft iedereen de mogelijkheid om te reageren (zienswijze) op het Ontwerp NPRD. Na deze periode wordt gekeken of de reacties (zienswijze) aanleiding zijn om het Ontwerp NPRD aan te vullen of aan te passen. In de tweede helft van 2025 stelt het kabinet het NPRD vast en zijn de locaties definitief. Daarna starten de projecten ter realisatie van de verschillende ruimtebehoeften.

2. Het besluit dat Lelystad Airport is aangewezen als voorkeursalternatief voor de volledige behoefte van toename gebruik jachtvliegtuigcapaciteit

Vijf alternatieven – De Peel, Lelystad en Eelde voor de hele (2.300 sorties) en halve (1.150 sorties) behoefte en Woensdrecht en Twente alleen voor de halve behoefte – bleven over na de eerste resultaten van het plan-MER. Na nader onderzoek geeft de plan-MER aan dat er vanuit milieuoogpunt en Defensiegebruik voor Lelystad de minste aandachtspunten zijn. Op basis van alle analyses en perspectieven is Lelystad Airport door Defensie als voorkeursalternatief aangeduid voor de volledige behoefte van 2.300 sorties.

3. Het besluit dat een nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven (springterrein) niet is opgenomen in het voorkeurspakket.

Na de eerste resultaten van de plan-MER bleven de alternatieven Arnhem-Rozendaal, Kollumerwaard en Lelystad over. Voor deze drie alternatieven is nader onderzocht verricht.

De plan MER toont aan dat het alternatief Arnhem-Rozendaal als niet kansrijk is betiteld vanwege de directe en omvangrijke impact op het Natura-2000 gebied de Veluwe. Aangegeven is dat de effecten op beschermde soorten hier niet te mitigeren zijn, dus compensatie nodig is en de ADC-toets doorlopen moet worden. De ADC-toets heeft een zeer lage kans op slagen, omdat er zowel Alternatieven (A) als compensatie (C) erg lastig tot onmogelijk wordt geacht. Voor het andere alternatief, Kollumerwaard, gelden ook negatieve effecten op landbouw en natuur. Bovendien is de locatie mogelijk een deel van het jaar niet bruikbaar in verband met broedseizoen van beschermde soorten in het naastgelegen N2000-gebied. De locatie in Lelystad scoort slecht vanwege waardevolle landbouwgrond en het risico van de dunne kleilaag in combinatie met zout grondwater. Op basis van de planMER is Lelystad naar voren gekomen als voorkeursalternatief met significante aandachtspunten. Echter heeft het kabinet de keuze gemaakt om het springterrein niet op te nemen in het voorkeurspakket. Met het NPRD wordt derhalve niet voorzien in deze behoefte.

4. Het standpunt van het college ten aanzien van de genomen besluiten.

Op 23 mei is het besluit genomen dat Lelystad Airport is aangewezen als voorkeurslocatie voor de volledige behoefte van jachtvliegtuigen, zonder een besluit te nemen over de opening van Lelystad Airport voor groothandelsverkeer. Dit besluit staat haaks op het eerdere standpunt van het college. Het college is dan ook buitengewoon ontstemd en diep verontwaardigd over het opnieuw uitstellen van het besluit om Lelystad Airport te openen voor groothandelsverkeer, terwijl er wel besloten is dat Lelystad Airport de voorkeurslocatie is voor jachtvliegtuigen (F35's).

Om de grondwettelijke taken uit te kunnen voeren is er meer ruimte nodig voor Defensie. We begrijpen dat we in een andere werkelijkheid leven dan enkele jaren geleden, waarin vrede en vrijheid niet altijd vanzelfsprekend zijn. Ook binnen de NAVO wordt meer van de krijgsmacht gevraagd. Dit betekent dat Defensie zal moeten uitbreiden en dat vraagt iets van alle regio's. Echter is het college ook van mening dat dit niet onevenredig ten koste mag gaan van lokale belangen.

Alleen jachtvliegtuigen op Lelystad Airport is en blijft voor de gemeente onbespreekbaar. De mogelijke komst van jachtvliegtuigen is in onze optiek alleen mogelijk als de luchthaven opengaat voor de burgerluchtvaart, met medegebruik van Defensie, waarbij het een versterking kan zijn voor de campusontwikkeling. Dit standpunt hebben wij tijdens alle bestuurlijke overleggen uitgedragen en dit zullen we ook blijven doen.

In het Ontwerp-NPRD is verder bekendgemaakt dat de behoefte voor een nieuw springterrein niet is opgenomen in het voorkeurspakket. De onderzochte locatie voor het oefenen met explosieven (ten

oosten van de Vogelweg) is niet ver gelegen van Lelystad Airport. We hebben in onze informatienota van 12 november al toegelicht dat deze activiteit op deze locatie voor ons onbespreekbaar is. Een nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven trekt een wissel op het gebied en de economische ontwikkeling van de regio. Nu besloten is dat Lelystad Airport de voorkeurslocatie is voor de uitbreiding van de capaciteit jachtvliegtuigen zonder opening van groothandelsverkeer, zou er bij de komst van een explosieventerrein een zodanige cumulatie zijn van effecten, dat dit ons standpunt alleen maar verder versterkt.

De definitieve besluitvorming over de locaties zal naar verwachting eind 2025 plaatsvinden. De mogelijke komst van Defensie naar Lelystad heeft effect op de omgeving. Wij hechten veel waarde aan een zorgvuldig NPRD-proces. Wij blijven hier gedurende het proces nadrukkelijk aandacht voor vragen. We hebben Defensie verzocht om direct betrokkenen zorgvuldig en persoonlijk te informeren én informatie te verstrekken aan de inwoners en ondernemers van Lelystad over de gevolgen van het NPRD. Mocht het kabinet definitief besluiten jachtvliegtuigen op Lelystad Airport te stationeren, dan willen we dit zo goed en zorgvuldig mogelijk vormgeven met oog voor de omgeving en de economische ontwikkeling van de regio.

5. Het verloop van het proces van Defensie voor het NPRD

Defensie organiseert voor de zomer online informatiebijeenkomsten over de verschillende ruimtebehoeftes en een fysieke bijeenkomsten voor de inwoners van de provincie Flevoland over het NPRD.

Er worden een aantal stappen gezet voordat het Rijk de definitieve locaties vaststelt:

- Het Ontwerp NPRD ligt ter inzage van 28 mei tot 9 juli 2025.
- Tegelijkertijd informeert Defensie de betreffende kaveleigenaren en vinden er in juni diverse informatiebijeenkomsten plaats. Meer informatie over deze bijeenkomsten is te vinden via: [Informatiebijeenkomsten Ruimte voor Defensie | Ruimte voor Defensie | Defensie.nl](#)
- In de tweede helft van 2025 verwerkt Defensie de reacties (ingediende zienswijzen) op het Ontwerp NPRD in een Nota van Antwoord. Vervolgens stelt het kabinet het NPRD vast.

VERVOLG

De voorkeurslocaties zijn door het kabinet op 23 mei 2025 vastgesteld en benoemd in het Ontwerp Nationale Beleidsvisie Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD). Zowel dit document als de Plan-MER liggen ter inzage vanaf 28 mei tot 9 juli 2025. Iedereen heeft de mogelijkheid om in deze periode een zienswijze in te dienen. Dit kan via defensie.nl

Tegelijkertijd worden de eigenaren van de betreffende kavels geïnformeerd door Defensie en volgen er diverse fysieke en online informatiebijeenkomsten. Meer informatie over deze bijeenkomsten is te vinden via: [Informatiebijeenkomsten Ruimte voor Defensie | Ruimte voor Defensie | Defensie.nl](#)
Wij informeren uw raad met deze informatiebrief.

Specifiek voor de provincie Flevoland wordt er door het ministerie van Defensie een bijeenkomst gehouden voor de raadsleden van de zes gemeenten, de Statenleden en de leden van het Algemeen bestuur van het waterschap. Deze bijeenkomst zal ingaan op hun rol. Een uitnodiging voor deze bijeenkomst volgt nog separaat.

Naar verwachting zal Defensie in de tweede helft van 2025 een Nota van Antwoord publiceren. Vervolgens wordt de Nationale Beleidsvisie NPRD vastgesteld, met hierin de definitieve locaties.

Bijlagen

- Kamerbrief besluit ontwerp NPRD